

NÉMET NÉPISMERET

1-4. évfolyam

A magyarországi német nemzetiség számára a nyelv és a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. A már évtizedek óta érzékelhető előrehaladott asszimilációs folyamat következtében megnőtt a nevelési és oktatási intézmények szerepe a nyelv, a kultúra és az identitás továbbadásában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és képességekre kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkori személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé.

Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A nemzetiség nyelvén felkínált nevelés és oktatás épít arra, hogy a nemzetiséghez tartozók ezzel a lehetőséggel minden életszakaszban élhessenek.

A nyelv magas szintű birtoklása, a helyi nyelvjárások és szokások ápolása, a történelem és a jelen ismerete, mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A hazai nemzetiségek számára ez meghatározó jelentőséggel bír, hiszen két anyanyelv birtokában vannak. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a már említett asszimiláció következtében az oktatási intézmények nem építhetnek a tanulók otthonról hozott nyelvi ismereteire. Az oktatás eredményességének érdekében ennek a megváltozott helyzetnek tükröződnie kell a fejlesztendő kompetenciákban és a közműveltségi tartalmakban is.

A tantárgy sajátosságából, hogy a család érték- és hagyománykövetítő szerepét és azok tiszteletét egyre inkább át kell vállalnia, adódnak a célok és feladatok is.

A német nemzetiségi iskolák tanulói először élményszerű helyzetekben találkoznak a legfontosabb hagyományokkal, az életmóddal és a nemzetiség kultúrájával. Ezekre az élményekre építve cselekvés-és projektorientált oktatási formákban a fokozatosság elve alapján szereznek ismereteket a nemzetiség történeleméről, néprajzáról, nyelvéről, irodalmáról és a médiáról.

A tanulók legyenek tájékozottak abban, hogy a hagyományörzés családon kívüli szinterei különböző intézmények és szervezetek.

A német népismeret tantárgy tanulása a tanulók számára lehetővé teszi, hogy toleránsak és nyitottak legyenek a mássággal szemben, amely alkalmassá teszi őket más nemzetiségek és népek elfogadására.

A heti kötelező egy tanítási óra a tizenkét évfolyamon keresztül intenzív és alapos ismeretszerzést és képességfejlesztést tesz lehetővé. Az ismeretanyag más tantárgyakba való integrálása már nem lehetséges, de az azokhoz való kapcsolódást szem előtt kell tartani. A tartalmak magukban rejtik ennek lehetőségét.

A német népismeret tantárgy feladata – identitás-és érték közvetítés – hatással van a módszerek megválasztására. A nyitott oktatási formákban történő tanítás olyan ismeretszerzést biztosít, amely az élménytől a cselekvésen és megértésen át a tapasztalathoz vezet.

E kreatív és cselekvésközpontú feldolgozási formák (Freiarbeit, állomásokon való tanulás, műhelytanítás, múzeumpedagógiai foglalkozások, iskolai projektek) a tanulókat olyan tapasztalatokhoz segítik, amelyekre saját környezetükben már nem tehetnek szert.

A tantárgy a kulcskompetenciák fejlesztése során eléri, hogy a tanulók alkalmassá váljanak önálló projektek lebonyolítására.

1–2. évfolyam

Az első két évfolyam az óvodából az iskolába való átmenetet képezi, ebből adódóan a cselekvésen alapuló tanulás, valamint az óraszervezési formák állnak a középpontban. Az egyéni érdeklődés döntő fontosságú, és egyre inkább arra kell törekedni, hogy a tanulók között levő különbségek lépésről lépésre kiegyenlítődjenek. A német népismeret tárgykörében elsődleges a cselekvésen alapuló ismeretszerzés és a játékosság.

Témakör	Óraszám 1. osztály	Óraszám 2. osztály
Személyes életvitel, szociális kapcsolatok – A család	7	7
Gazdaság, technika, környezet – Az otthon és környezete	2	2
Gazdaság, technika, környezet – Közlekedés	2	2
Gazdaság, technika, környezet – Háziállatok	2	2
Társadalmi élet – Életmód	5	5
Gazdaság, technika, környezet – Ünnepek és ünnepnapok	9	9
Kulturális élet, média – Zene és tánc	3	3
Kulturális élet, média – Népköltészet	6	6
	36	36

2. évfolyam

Témakör	Személyes életvitel, szociális kapcsolatok– A család	Javasolt óraszám: 7
Tanulási	A tanuló saját személye a családban.	

eredmények	A családtagok elnevezése, az alapvető családi és rokoni kapcsolatok ismerete. Emberi kapcsolatok a különböző szituációkban. Nyelvjárási és irodalmi német kifejezések megkülönböztetése a tárgyalt témában.
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására (család régen és ma) vonatkozó kifejezések helyes használata. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Témákhoz kötődő nyelvjárási szavak felismerése a korosztálynak megfelelően. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. Család, rokoni viszonyok, generációk együttélése. Családfa, családtagok jellemzése. Tevékenységek, használati tárgyak őseink mindennapjaiban. Feladatmegosztás a családban. Gyermekek kötelességei régen és ma.</p>	
Fogalmak	Család, anya, apa, nagyszülő, testvér, régen, ma.

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Az otthon és környezete	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	<p>Az otthon és közvetlen környezetének leírása, a környezethez kapcsolódó növények és állatok megnevezése. A témához kapcsolódó, néhány gyakran használt nyelvjárási kifejezés ismerete. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Saját lakóhely és közvetlen környezete. Növények a kertben, földeken.</p>		
Fogalmak	Ház, szoba, konyha, udvar, tyúk, ló, kacsa, sertés, konyhakert, hagyma, burgonya.	

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Közlekedés	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	<p>Közlekedési lehetőségek régen és ma. A témához kapcsolódó, néhány gyakran használt nyelvjárási kifejezés</p>	

	ismerete. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Régi közlekedési eszközök megnevezése, funkciójuk összehasonlítása a maival.	
Fogalmak	Gyalog, gyalogos, kocsi, ló, kerékpár, tömegközlekedés.

Témakör	Gazdaság, technika, környezet– Háziállatok	Javasolt óraszám: 2
Tanulási eredmények	A ház körüli haszonállatok ismerete, a szerepük felismerése a család ellátásában. A témához kapcsolódó, néhány gyakran használt nyelvjárási kifejezés ismerete. Tárgyak és szellemi értékek irányított gyűjtése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A parasztudvar állatainak megnevezése, gondozásuk, felhasználási lehetőségeik megismerése. A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról.		
Fogalmak	Etetés, itatás, tyúk, ló, liba, sertés, nyúl, vödör, széna.	

Témakör	Társadalmi élet–Életmód	Javasolt óraszám: 5
Tanulási eredmények	A település életének, mindennapjainak ismerete. Együttműködés, a környezet iránt érzett felelősség fejlesztése, erősítése. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Osztályprojektek kapcsán rajzok, modellek készítése, azok bemutatása. Szellemi és tárgyi értékek irányított gyűjtése.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport		

<p>kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. A szöveg lényegi információinak megnevezése. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Élet a településen régen. Berendezési és használati tárgyak megismerése. Parasztház részei, berendezési tárgyai. A bútorzat díszítő elemei. Udvar és kert. Melléképületek.</p>	
Fogalmak	Ház, tájház, udvar, pince, ól, istálló, asztal, szék, szekrény, láda.

Témakör	Gazdaság, technika, környezet–Ünnepek és ünnepnapok	Javasolt óraszám: 9
Tanulási eredmények	<p>Terményhálaadás ünnepe és hozzá kapcsolódó szokások ismerete. Karácsonyi ünnepkör köré csoportosuló események megismerése: betlehemezés, ajándékozási szokások. Húsvéti ünnepkör köré csoportosuló események megismerése: tojásfestés, nyuszihívogató. Cselekvésközpontú, tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Szellemi és tárgyi értékek irányított gyűjtése.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. A szöveg lényegi információinak megnevezése. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Terményhálaadás ünnepe. Karácsony. Hagyományos karácsonyfa díszei. Aprószentek. Húsvét. Nyuszihívogatók. Játékok tojásokkal.</p>		
Fogalmak	Karácsony, betlehem, keresztszülő, húsvét, hagymahéj, tojásgurítás.	

Témakör	Kulturális élet, média–Zene és tánc	Javasolt óraszám: 3
Tanulási eredmények	<p>A zenei és mozgáskultúra fejlődése. A korosztálynak és adott szituációnak megfelelő gyermekjátékok</p>	

	ismerete.
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. A helyet meghatározó kifejezések elsajátítása és gyakorlása. Szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. A szöveg lényegi információinak megnevezése. Rigmusok, gyermekdalok. Mondókák, kiszámolók. Kör- és ügyességi játékok.</p>	
Fogalmak	Kör, sor, kézfogás, kiszámoló, pár.

Témakör	Kulturális élet, média–Népköltészet	Javasolt óraszám: 6
Tanulási eredmények	<p>A népköltészet alkotásainak ismerete. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek ismerete. Szövegértés fejlődése. Témákhoz kötődő nyelvjárási szavak felismerése a korosztálynak megfelelően. Szellemi értékek irányított gyűjtése.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A „régén” és „ma” közötti különbségek felismerése. Az idő tagolására és múlására vonatkozó kifejezések helyes használata. A népcsoport kultúrájának és hagyományainak megismerése játékos formában. Adott téma kapcsán kérdések megválaszolása. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegek előadása, szerepjáték alakítása. Nyelvjárási kifejezések megértése adott témában. Szóbeli beszámoló a tapasztalatokról. Mondókák, közmondások megtanulása. Versek, mesék olvasása. A szöveg lényegi információinak megnevezése. Magyarországi német szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései: Edina Rieder-Erdőfy: <i>Kinderstimmen</i> Igele-Bigele (<i>Gyermekantológia</i>) Michelisz József: <i>Zauberhut</i> Koch Valéria: <i>Időfa</i> Arnold Krisztina: <i>Wolki und ihre Freunde</i> http://mek.oszk.hu/08800/08816/08816.pdf</p>		
Fogalmak	Mondóka, rím, versike, közmondás, mese, szereplő, színház.	

A továbbhaladás feltételei:

A tanulónak legyenek alapvető ismereteik a tárgyalt témakörökben, ezekről tudjanak rövid, egyszerű mondatokat alkotni. (család, otthon, parasztház, ünnepek) Saját családjukat, rokoni kapcsolataikat ismerjék, azokról tudjanak beszélni, saját élményeik alapján még élő hagyományokról tudjanak beszélni. A tanév végére ismerjenek legalább 3 népköltészeti alkotást (dalt, éneket, táncot, körjátékot).

